

KARI KIVELÄ

PUNKKARI & MEDIAPOMO

Helsingissä Kustannusosakeyhtiö Otava

© Kari Kivelä ja Kustannusosakeyhtiö Otava 2025

Tekstin- ja tiedonlouhinta kielletty.

ISBN 978-951-1-50622-5

OTAVA
KIRJAPAINO
Keuruu 2025

Sisällys

Johdanto	7
OSA I Tie kustantajaksi	11
Cityä, Rumbaa ja Scandalia	16
Janton – boheemi pörssiyhtiö	43
Saunalahdesta Sanomiin	51
Iltalehti hengissä ihmeen kaupalla	57
OSA II Vahtikoira ja vallanpitäjät	85
Matti Vanhanen – kipeä julkisuus ja julkisuuden kipeys	87
Jyrki Katainen – aatepehmon akku tyhjени ...	102
Alexander Stubb – uraloikka Iltatytöstä	115
Juha Sipilä – dynaamisen pääministerin mahalasku	129
Tarja Halonen – itäsuhteiden takaajasta arvostelun kohteeksi	154
Sauli Niinistö – pikkukaupungin juntista kansan ja median suosikiksi	167
OSA III Median tavat ja tilanne	185
Julkisuuden valot ja varjot	187
Median äkkikurjistuminen	206
Lopuksi	229
Kiitokset	231
Henkilöhakemisto	233

Johdanto

Kellertyneen muovin peittämä ilmanvaihtokone ja painovoima kamppailivat koneen alla leijuneesta tupakansavusta. Omaa yövuoroaan tehnyt tv-toimittaja Jyrki Laelma oli vauhdittanut tapansa mukaan kirjoittamista Kent-savukkeilla. Tupakointikielto työpaikoilla oli astunut voimaan yli kymmenen vuotta aikaisemmin, mutta *Iltalehden* toimituksessa yksilönvapaudet ja lainsäädäntö olivat etsineet oman uomansa.

Kello lähestyi aamukahdeksaa 16.4.2007. Olin tuolloin ollut *Iltalehden* kustantajana kaksi vuotta ja jo tottunut erikoisiin herätyksiin. Sen vuoksi olin tullut toimitukseen hyvissä ajoin, koska pian puhelin soisi. Epäselvää oli vain, olisiko soittaja Parkkonen, poliisi vai pääministeri.

”Ei se Parkkone o, se nukkuu”, päätteli assistenttini Anne Laakso.

Toimittaja Tommi Parkkonen oli viettänyt edellisen illan poliisiin ja juttunsa kanssa. Hän oli todistanut pääministerin virka-asunnon aidan takaa vihreiden kansanedustajan Merikukka Forsiuksen tennisottelua tämän ystävien kanssa samaan aikaan, kun pääministeri Vanhanen kävi hallitusneuvotteluja Helsingin Säätytalolla. Paikalle ilmestynyt poliisi oli hätyytellyt toimittajaa poistumaan paikalta. Poliisia ei kiinnostanut sama kummallisuus kuin Parkkosta. Mitä vihreiden kansanedustaja tekee pääministerin virka-asunnolla, vaikka puolue ei osallistu hallitusneuvotteluihin? Salakatseluun vedoten poliisi oli ottanut talteen Parkkosen kameran. Lakimiehemme Risto

Ryti oli suivaantunut poliisin toiminnasta, ja illan saatossa oli Risto oli antanut poliisille opastusta lehdistönvapaudesta. Kamera oli palautettu.

”Se on pääministeri linjalla”, Anne sanoi ja yhdisti puhelun.

”Pääministeri Vanhanen tässä, huomenta.”

”Huomenta.”

”Halusin vain palata edellisillan ta-ta-tapahtumiin”, Vanhanen aloitti epävarmasti. ”Toivottavasti ymmärrätte, mitä tuollainen kat-selu aidan takaa tarkoittaa. Minähän olisin voinut olla vaikka sauno-massa ja uimassa alasti.”

”Arvoisa pääministeri. Toimittajamme ei ollut paikalla eikä tule olemaan paikalla, kun saunotte tai uitte. Mutta toivottavasti ymmär-rätte, että asetelma, jossa hallituksen ulkopuolella olevan puolueen kansanedustaja oleilee virka-asunnolla samaan aikaan, kun käynte itse hallitusneuvotteluja, herättää luonnollisesti kysymyksiä. Jos teillä olisi suhde kansanedustaja Merikukka Forsiuksen kanssa, kuten annoitte ymmärtää keskustan johdolle ennen vaaleja, pitäisimme tätä yksityis-asiana. Mutta kun olette julkisesti kiistäneet suhteen, lähdemme siitä, ettei Merikukka Forsius ole voinut olla virka-asunnolla ilman teitä muussa kuin kansanedustajan roolissa, ja kun hän tässä roolissa on hallitusneuvottelujen aikana virka-asunnollanne, niin ymmärtänette julkaisun perusteet.”

Seuranneen hiljaisen hetken katkaisee pääministerin huokaus:

”Eiköhän tämä sitten ollut tässä. Kuulemiin.”

Kaksi viikkoa aikaisemmin *Iltalehti* oli uutisoinut pääministeri Vanhasen ja Forsiuksen lemменosoituksista nummelalaisessa Pub Pilvenhattarassa. Remakka karaoke, isot oluttuopit, salmiakkiviinat ja täyteen ahdettu kylpyhuoneen kokoinen tanssilattia oli miljöö, johon raitista ja jäyhää pääministeriä oli vaikea kuvitella. Keväinen perjantai-ilta ja Merikukka olivat kuitenkin tempaisseet mukaansa pääministerin Nummelan yöhön.

Tuijotin tovin ilmanvaihtokoneen alla leijuvaa tupakansavua, josta kone oli saavuttamassa voiton. Mietin, olisiko pääministerin

elämä sittenkin helpompaa, jos vain puhuisi totta. Iltapäivälehdessä eteen levittäytyi elämän koko kirjo: alhaisesta jaloon, kauniista rumaan. Silti en voinut kuvitella, että kahden vuoden kuluttua heräisin jälleen aamuun, jossa esiintyisivät Parkkonen, poliisi ja pääministeri sen jälkeen, kun Parkkonen olisi paljastanut pääministerin jakaneen Raha-automaattiyhdistyksen tukia Nuorisosäätiölle, joka tuki tämän vaalikampanjaa. Seurauksena pääministeri Vanhanen ajautuisi rikostutkintaan ja luopuisi pääministeriydestään.

* * *

Matka valokopiokoneilla monistetuista punklehdistä *Iltalehden* kustantajaksi oli vaiheikas. 1980-luvulla perustin *Rumbaa*, *Scandalia* ja *City*-lehteä, seuraavalla vuosikymmenellä ensimmäisiä deittipalveluita ja *Utislehti 100:n*. Olin jo toipumassa alasta, kunnes Alma Media Oy:n omistaman Alpressin johtaja Hannu Olkinuora esitti ajatuksen, pyynnön tai vaatimuksen tehdä *Iltalehdestä* maan suurimman digitaalisen median. Tehtävää kesti kolmetoista vuotta, minkä jälkeen jatkoin Alma Median kuluttajamedian ja digitaalisten palvelujen johtajana viiden vuoden ajan. Tuona aikana median talous romahti, Suomen suhde Venäjään muuttui, pääministereistä tuli päätkätöläisiä, puoluelehdistön korvasi tehokkaampi propagandaväline sosiaalinen media ja julkisuuden valokeilaan astuivat tavalliset ihmiset, jotka remelsivät sosiaalisessa mediassa, parittelivat televisiossa ja jotka arvottiin avioon tv-show'ssa. Arvostamani työnantaja Alma Media matkasi johdollamme mediasta palveluksi ja *Iltalehti* maan suurimmaksi digitaalseksi mediaksi.

Nuoruudessaani ihannoin *Helsingin Sanomien* politiikan toimitusta ja *Tamminiemen pesänjakajia*, joilla oli särmää paljastaa Neuvostoliiton puuttuminen Suomen asioihin ja presidentti Kekkosen kansalaisilta salattu työkyvyttömyys. Siksi olin erityisen hyvilläni siitä, että *Iltalehteen* rakentui vuosien saatossa taidolla ja tuurillakin maan johtava politiikan toimitus, vallan vahtikoira.

Tämä kirja, kuten *Iltalehden* menestyskään, ei olisi syntynyt ilman tuon toimituksen myötävaikutusta. Olen huomioinut nytkin joitakin toimittajiemme paljastuksia, jotka aikanaan olivat aikaansa edellä tai jäivät muuten katveeseen, mutta jotka toivottavasti tämän kirjan sivuilla asettuvat oikeaan arvoonsa. Kirjan luvuissa II ja III tarkasteltujen pääministerien ja presidenttien asema vallankäyttäjinä ajoittuu ajanjaksoon, jolloin toimin *Iltalehden* kustantajana ja vastaavana päätoimittajana. Samalle aikavälille liittyvät myös muiden julkisuuden henkilöiden edesottamukset.

Paljosta olen velkaa monille muillekin: *City*-lehden aikalaisille, punklehtien veteraaneille, jotka opettivat asennetta, Jantonin Blues Brotherseille, jotka koulivat liike-elämän pelisilmää ja tietysti Alma Medialle, jonka kyky uudistua oli parhaimmillaan strategista akrobatiaa.

Käsittelen kirjassa omaa matkaani median mukana valokopiokoneilla monistetusta punklehdistä vallan vahtikoiraksi ja ajoneuvojen sekä asuntojen johtavien kauppapaikkojen pyörittäjäksi. Olen eri yhteyksissä luvannut vaalia taustakeskustelujen luottamuksellisuutta. Samaa henkeä vaalin nytkin. Muuten olen pyrkinyt muistamaan sanat, jotka tulivat tutuiksi, kun teimme kiperiä julkaisupäätöksiä, koskivatpa nämä sitten oikeusministerin pimeää kassaa, pääministerin tukia vähävaraisten nuorten asumistukisäätiöltä tai tekstiilimiljonäärin nakujuhlia prostituoitujen kanssa:

”Antaa palaa!”

OSA I

Tie kustantajaksi

Ensimmäisen lehteni kustansin Lahden Säästöpankin varoilla neljätoistavuotiaana. Luvan pankin puolesta antoi samanikäinen Mika Setälä, joukkuetoverini Lahden Reippaasta. Mikan isä toimi pankin toimitusjohtajana, jonka avaimilla luikimme salaa pankin sulkeuduttua tuolloin harvinaisen kopiokoneen äärelle monistamaan sata kappaletta kaksikymmentäsivuista lehteä. Lehdestä tuli jonkinlainen menestys, kun keksimme kirjata lehteen lähes kaikkien potentiaalisten ostajien eli Lahden Lyseon koululaisten nimet. Ihmisen persous julkisuudelle tuli tutuksi. Kolmen numeron jälkeen pankin kopiokoneen luvaton käyttö paljastui ja tutuksi tuli toinenkin opetus: pankki ottaa omansa. Mikan isä tiedusteli, paljonko lehteä oli myyty, ja esitti vahingonkorvaukseksi puolet myynnistä.

Kokemuksesta hyödyntää nopeasti levinneiden kopiokoneiden vajeita käyttöastetta oli kuitenkin hyötyä, kun muutamaa vuotta myöhemmin punkmusiikin vanavedessä länsimaissa sikisi vaihtoehtolehtien tai ”Xerox”-lehtien aalto. Autoin ystävääni Rami Kuusista Aivopesu-nimisen lehden kanssa ja ihailin, kuten tuhannet muutkin nuoret, hämeenlinnalaisista Kimmo Miettistä. Hän kustansi usein loppuunmyytyä *Hilse*-lehteä, joka oli raivannut tiensä R-kioskeihinkin. Aikakausi muistutti nykyistä podcastaajien tai tubettajien maailmaa, jossa jokainen voi olla media tai ainakin osa sitä. Yhtäläisyys löytyy myös kustantamisen raadollisuudesta; suurin voittaja on alusta. Rank Xerox ja Casio vaihtuivat myöhemmin Alphabetiin, Metaan ja Spotifyhin.

Nuoruuteni alueellisista mainosmonopoleista nauttineilla sanomalehdillä oli myös yltäkylläisyyden mahdollistama sivistystehtävä. Tuskin julkaistiin kotimaista kirjaa, jota ei lehtien sivuilla arvioitu. Jokainen maakunnan taiteilija noteerattiin. Tämän takia lukiolaisena tekemäni kirja-arvostelut Kurt Vonnegutin romaaneista otettiin myötämielellä vastaan paikallisessa Etelä-Suomen Sanomissa, jonne pääsin myöhemmin tuoreena ylioppilaana lehden kesätoimittajaksi, tosin rimaa hipoen. Olin lukiolaisena sanoittanut punkyhtyeelle ja Atte Blomin Johanna kustannuksen kautta levyille päätyneen kappaleen ”Rock, rauha, rakkaus”, jonka kertosakeen lisäys *vittu, viina, vapaus* oli nostanut pikkukaupungissa paheksuntaa sen jälkeen, kun olimme joutuneet Yleisradion soittokieltolistalle. Muuten koko touhusta ei olisikaan tiedetty mitään. Kesätoimittajista päättävää toimituspäällikköä maine arvelutti, mutta tuohon aikaan harvinaisen naispäätoimittajan Eeva Rissanen ja itse kustantaja Ossi Kivekkään veto-oikeudella sain pestin.

Molemmat suosijani antoivat arvokkaita opetuksia. Rempseä konservatiivi, lotta-aktiivi ja kansansivistäjä Eeva Rissanen pyysi kesätoimittajien lähtötilaisuudessa laulamaan ”sen Vittu, viina, vapauden”. Sain hyvän opetuksen siitä, millaiselta tuntuu tulla hyväksytyksi työyhteisössä. Sain silloin luultavasti myötätunnon eväitä ymmärtää myöhemmin eteeni ilmaantuneita luovia osa-aika anarkisteja. Kun kesätoimittajana sain tehtäväksi laatia Etelä-Suomen Sanomien päivittäisen tietokilpailun kysymyksiä, päädyin kysymään sitäkin, kuka on Kurt Vonnegut? Pian soitti lehden kustantaja Kivekäs, joka antoi oman oppituntinsa kustantamisesta. ”Ei lahtelaiset tiedä, kuka perkele on joku Vonnegut. Kysymykset pitää tehdä niin, että peruslahtelainen saa seitsemän oikein”, opetti Ossi äänellä, jossa ärrä särähti niin, että perille meni.

Kehitimme vuosia myöhemmin Ossin opetuksen pohjalta *Iltalehden* levikkijohtaja Mauri Pelkosen kanssa *Helpot Ristikot* -lehden, joka kymmenien tuhansien kappaleiden myynnistä huolimatta joutui tekemään tilaa Historia-lehdille, joista saatiin brändille korkeampaa

hintaa ja parempaa mainetta. Helppojen Ristikoiden idea oli kuitenkin Ossin opettama: 70 prosenttia lehden ostajista tuli saada kaikki ristikot tehtyä.

Cityä, Rumbaa ja Scandalia

Lukion jälkeen pääsin Tampereen yliopiston tiedotusopin opiskelijaksi. Satojen sivujen lukeminen viestinnän teorioista ei osoittautunut mielekkääksi. Aloitin taidehistorian opinnot ja odotin tutustumista impressionisteihin, avantgardisteihin ja surrealisteihin, mutta kun kahden kuukauden jälkeen olimme edelleen saviruukkujen maailmassa, löysin itseni Rami Kuusisen, Leena Lehtisen ja uuden aallon kustantajien legendan Kimmo Miettisen kanssa perustamasta rocklehti *Rumbaa* – ilman alkupääomaa. Tunsin porukasta vähiten sisällön aihepiiriä, mutta ymmärsin tai halusin ymmärtää kustantamista muita enemmän. Kun Miettinen piti ilmoitusten myyntiä ”maailman vittumaisimpana tehtävänä”, sain sen osakseni. Kun pian selvisi, että mainosten kate oli lehden tilaus- tai irtonumeromyyntiin nähden eri tasolla, mieleen hiipi ajatus rakentaa lehti pääosin mainosmyynnin varaan. Ajatus toteutui muutamaa vuotta myöhemmin *City*-lehdessä. Kaksikymmentäviisi vuotta täytettyäni aloitin lainarahalla *Scandal*-nimisen aikakauslehden, joka oli suunnattu Suosikki-ian ohittaneille itsenäistyneille nuorille aikuisille. Ensimmäinen numeromme epäonnistui. Lehdessä oli Xerox-lehtien kipinää, mutta suuremman yleisön makuun se ei ollut.

Toinen numeromme muutti pelin. Andy Warhol oli perustanut *Interview*-nimisen lehden, jonka juttutyyppeihin kuuluivat pitkät, arkipäiväistä höpöttelyä sisältäneet haastattelut, jotka ajautuivat vaiivikkaa avaamaan tunnettujen haastateltavien mielen ovia kiehto-

valla, sensaatiomaisellakin tavalla. Tässä hengessä nuori Sallamaari Muhonen sai haastateltavakseen satoja tuhansia levyjä myyneen Dingo-yhtyeen keulakuvan Neumannin. Pitkä jutustelun malliin tehty haastattelu ajautui pop-tähden kasvukipuihin ja seksielämään. ”Tämä revittää käsistä”, ennusti lehteä latonut ja oikolukenu hiljainen Heidi, josta myöhemmin tuli yksi vihreän liikkeen tunnetuimmista poliitikoista ja pitkäaikaisimmista europarlamentaarikoista. Heidi oli oikeassa. Numero myytiin loppuun R-kioskeista. Innokkaat festivaalikauppiat myivät lisäksi käteisellä lehteä eri tapahtumissa, minkä vuoksi kalliolaisen yksiöni lattialla lojui yhtäkkiä muovikasseissa kymmeniä tuhansia markkoja Scandal ky:n varoja.

Kirjakustantaja Tammi, Kim Weckström ja Eeropekka Rislakki olivat perustaneet *Scandalin* jälkeen sen kanssa kilpailevan 1999 *City*-lehden, johon oli pestattu toimitusjohtajaksi ekonomi ja avantgardetaiteilija Lauri Nykopp. Loppuvuodesta 1985 jaoimme Laurin kanssa saman näkemyksen: Suomen vapautuvassa ilmapiirissä näytti olevan selvä kysyntä uusille medioille, joihin kaiken lisäksi sisällöntekijöiksi tunki vaikka ilmaiseksi nuoria, väyliään hakevia talenteja. Ongelmana oli tulorahoitus. Irtonumeromyynnistä lohkaisi jakelija Rautakirja yhdessä kaupan kanssa suurimman osan. Tilausmyynti vaati isoja panostuksia, eikä kohderyhmämmeäkään ollut oikein innostunut tilaamaan lehtiä kotiinsa, jossa aikaa vietettiin perheettöminä suhteellisen vähän. Mainonta taas vaatisi suurta takuulevikkiä.

Ongelman kuultuaan Kim Weckström alkoi kertoa noutopistelehdistä, joihin hän oli tutustunut Yhdysvalloissa. Niitä oli saatavilla kaupoissa, ravintoloissa ja tapahtumissa, ja ne olivat sisällöllisesti korkeatasoisia. Eihän niitä muuten olisi noudettukaan. Varsinaisen rohkaisu tuli kuitenkin Ruotsista. Samalla ajatuksella oli aloittanut yhä edelleen ilmestyvä *Nöjesguiden*-lehti, joka todisti konseptin vetovoiman myös pienemmillä markkinoilla.

Alkuvuodesta 1986 hautasimme *Scandalin* ja 1999 *City*-lehden ja päädyimme noutopisteissä jaettavaan, lukijoille ilmaiseen ja

mahdollisimman korkeatasoiseen julkaisuun, joka vietäisiin telineistä. Nimeksi tuli *City*.

Sisältö ja yli 100 000 kappaleen painokset vaativat kuitenkin pääomaa. Koska omistimme enemmistön, meidän piti pääomittaa yritystä omistustemme suhteessa. Kun kaksi vuotta aikaisemmin olin saanut vaivoin 30 000 markkaa lainaksi Scandal Kustannukselle ystäväni Jari Lehessaaren laitettua Talbot-autonsa vakuudeksi, saimme nyt nuorina tyhjätaskuina miljoonia Helsingin Osuuspankista ja Helsingin Suomalaisesta Säästöpankista. Rajua oli ajan riento. Viiden vuoden päästä näitä kahta avokätistä pankkia ei ollut enää olemassa. Nopeasti kasvanut ja voiton makuun päässyt Citykin ajautui vaikeuksiin. 1990-luvun alussa vastaan tulivat miljoonien luottotappiot konkurssiaallon pyyhkiessä ylivelkaantuneita mainosasiakkaitamme.

Mutta *Cityn* aloittaessa keväällä 1986 asiat olivat toisin. Ilmapiirin lisäksi vapautuivat rahamarkkinat. Lainaa annettiin ja sitä otettiin. Tuhlattiin ja juhlittiin. Tässä imussa jakelutelineistä loppuneesta, mainosrahoitteisesta *Citystä* tuli menestys, joka tuhdimmillaan ilmestyi 176-sivuisena loppuunmyytynä jättinä. Menestys valkeni jo toisen numeron jälkeen. Aikansa pikamuodin edelläkävijän Seppälän omistaja ja toimitusjohtaja Hannu Seppälä soitti kiukkuisena, miksi kukaan ei ollut kertonut hänelle mitään uudesta mediasta. Valitettavasti puhelu, jossa suuri mainonnan ostaja valittaa moisesta asiasta, jäi ainoaksi urallani. Hannu Seppälän murheeseen myimme tosin loppuvuoden keskiaukeamat.

Menestyksen ohella *Citystä* tuli menetys. Minuuden menetys. *Cityn* ilmestyessä olin kaksikymmentäkuusivuotias ja addiktoitumassa lehtimaailman adrenaliinin ja dopamiinin cocktaiiliin, joka syntyi jännittävästä tarinoista, erikoisista ihmisistä, uusista ilmiöistä, myynnin voitoista ja myynnin tappioista. Bisnes luisti, mutta arki takkusi. Ajoin vuodessa kolme kolaria Helsingin keskustassa ja veroilmoituksen täyttämisen ratkaisin yhtiökumppani Kim Weckströmin tavoin laittamalla nimen alle ja kasan kuitteja mukaan.

”Laskee ne siellä ne kuitenkin”, opetti Weckström.
Eivät laskeneet.

* * *

Kun ravintola Eliten voissa paistetut silakat saapuivat perunamuu-
sin ja suolakurkkujen kanssa, avautui Amerin viestintäjohtaja Lasse
Lehtinen asiastaan minulle ja Cityn markkinointijohtaja Kim Wecks-
trömille keväällä 1993. Emme tienneet lounaskutsun syytä, mutta
Lehtisen toki tiesimme. Hän oli syksyllä 1989 perustanut Euroklubi-
nin, jossa osa Cityn henkilöstöstä hengaili. Euroklubi ajoi Suomen
liittymistä Euroopan unioniin haastaen suomalaisen ulkopoliittikan
valtavirran, jossa myös nuoremman polven poliitikot, kuten Heidi
Hautala ja Matti Vanhanen, könöttivät Erkki Tuomiojan ja Paavo
Väyrysen rinnalla vastustamassa kiihkeästi Suomen EU-jäsenyyttä.
Entinen kansanedustaja Lehtinen oli poliittisessa paitsiossa. Hänet
tunnettiin paremmin kaunokirjallisista teoksistaan *Punainen vuori-
neuvos* ja *Kotilaisen kotiryssä*, joissa irvailtiin idänkaupan lieveilmiöille.

Lehtinen ja taistelutoverinsa ekonomisti Tuovi Allen olivat SDP:n
presidentiksi pyrkivän Martti Ahtisaaren asialla. SDP oli päättänyt
järjestää avoimen kansanäänestyksen omasta ehdokkaastaan touko-
kuussa 1993. Muutkin kuin puolueen jäsenet saisivat esivaalissa äänes-
tää. Tarkoituksena oli luoda varhaisessa vaiheessa puoluetöimiston
ehdokkaasta ja selvästä ennakkosuosikista Kalevi Sorsasta kuva koko
kansan presidenttinä. YK-tehtävissä ansioitunut mutta Suomessa tun-
tematon politiikan amatööri Ahtisaari näyttäytyi uskottavana mutta
kevyenä harjoitusvastustajana.

Koska vaali oli avoin kaikille ja äänestyspaikkoina piti toimia myös
Osuuskunta Elannon ravintoloita, Lehtinen ja Allen visioivat nuorten
houkuttelemisesta äänestämään. ”Tarvitsemme *Cityä*, mutta meillä
on yksi ongelma. Meillä ei ole rahaa”, Lehtinen tunnusti ja kysyi,
voisiko *City* asettua kampanjoimaan Ahtisaaren puolesta? Hänestä
edustimme samoja arvoja: kansainvälisyyttä ja yksilön oikeuksia.

Arvot olivat samat, mutta suora ehdokkaan tuki ei käynyt päinsä. Tein Lehtiselle vastaehdotuksen. Teemme *Cityssä* maksutta Ahtisaaren esivaalikampanjan, joka maksetaan meille kuitenkin täysimääräisesti, mikäli Ahtisaari voittaa esivaalin. Selitin, että näin meillä on motiivi tehdä kampanja isosti ja mahdollisimman hyvin. Tuovi Allen, josta tuli sittemmin väliaikainen Ahtisaaren kampanjapäällikkö, tönäisi hienovaraisesti Lehtistä, joka ojensi kätensä ja asetti kampanjalle kattosumman.

”Lisäksi sitoudutte kampanjoimaan vähintään 200 000 markalla varsinaisessa presidentinvaalissa, ja laitetaan tämä lounas *Cityn* piikkiin, niin et joudu taas selittelemään Amerin talousjohtajalle kuitteja”, vastasin hieman röyhkeästi.

Lohkaisuni liittyi edellisvuonna Venäjän presidentti Boris Jeltsinin Suomen-vierailuun. Jeltsin oli halunnut ottaa tennisottelun Suomen pääministerin Esko Ahon kanssa. Protokollan ulkopuolelta tullessa Jeltsinin ideassa oli kuitenkin ongelma: Jeltsiniltä puuttui maila. Apuun hälytetty Lehtinen hommasi mailan joutuen myöhemmin ”nöyryytetyksi”. Amerin talousjohtaja oli väittänyt Lehtisen anastaneen yhtiön omaisuutta. Tositteesta oli puuttunut lahjan saajan nimi.

Kättelimme kaupan. Tosiasiassa epäilimme kotikutoisen kampanjan mahdollisuuksia, mutta iskimme kiinni, koska olimme jo kouliintuneet erilaisten värikkäiden tempausten organisoijina tai kumppaneina.

SDP:n esivaalissa jätettiin 125 000 äänestyslippua, Ahtisaari sai äänistä 61,2 prosenttia ja Sorsa 31,2 prosenttia. Tulos oli SDP:lle paitsi yllätys myös nöyryytys. Olimme tehostaneet kampanjaamme palkkaamalla Jokereiden cheerleaderit jakamaan kadulla äänestyspaikkojen edessä lehtisiä, joissa kehoitettiin äänestämään muutosta. Cheerleaderit kertoivat joidenkin henkilöiden kehuskelleen äänestäneensä useaan kertaan, mikä olikin mahdollista, koska äänestäjiä ei rekisteröity.

Ahtisaaren kampanjalle oli tilausta. Kansa halusi muutosta, Sorsa edusti menneisyyttä. Mutta kampanja oli myös mestarillinen Leh-

tisen näytös, joka muistutti hänen kirjoittamiaan veijariromaaneja. Toisaalta esivaali osoittautui lopulta SDP:lle arvokkaaksi. Ellei avointa esivaalia olisi ollut, SDP:n ehdokas Kalevi Sorsa olisi hävinnyt vaalit huikean kampanjan tehneelle Elisabeth Rehnille. Ahtisaarella saatiin sentään jonkin sortin demari virkaan.

Ahtisaaren presidentinvaalikampanjasta tuli astetta – tai vain astetta – ammattimaisempi. Entinen peruskoulunopettaja, kampanjaveturiksi siirtynyt Jussi Lähde ja SDP:n puoluekoneisto nilkuttivat väkisin yhdessä eteenpäin. Varsinaiset markkinointineuvottelut kampanjasta Jussi Lähde halusi käydä ravintola Zetorissa. Mukana olleelle puoluevirkailijalle viesti oli selvä: Zetor kuului Elannolle, joka kävi omaa itsenäisyystaisteluaan punapääoman linnakkeessa. Puoluevirkailija oli kuitenkin ottanut selvää, että tavoitimme tuoloin yli puoli miljoonaa 18–30-vuotiasta suomalaista, mutta kauhisteli mainonnan kontaktihintaa.

”Emme myy kontakteja, vaan muutosta”, vastasin. ”Muutosta ajavat puhuvat aina muitakin puolelleen.”

Tämän retoriikan olin oppinut Kim Weckströmiltä, joka oli yksi *City*-lehden perustajista. Journalistiikan apulaisprofessorina ruotsinkielisessä sosiaali- ja kunnalliskorkeakoulussa toiminut Kim oli *Cityn* alkuvaiheessa uppoutunut Pepsin New Generation- ja Applen Isoveli valvoo -kampanjoihin, joista jälkimmäisen tunnetuimmassa mainoksessa nuori nainen moukaro i jättimäisen tietokoneruudun palasiksi.

”Kaikkihan haluavat kuulua muutokseen. Kun sen saa myytyä, on loppu hienosäätöä”, opetti Kim.

Mutta kun perustimme *City*-lehden 1986, emme ajatelleet myyvämmme muutosta, vaan tekevämme sen.

Erikoiset kapinalliset

City-lehden perustajia yhdisti vieraantuneisuus suomettuneeseen, valtiokeskeiseen ja yhtenäiskulttuuria vaalineeseen Suomeen. Kim Weckström oli monien muiden suomenruotsalaisten yritysjohtajien lasten tavoin ollut teinistaistolainen, joka oli havahtunut liikkeen holhoavaan totalitarismiin viimeistään siinä vaiheessa, kun Bob Dylanin levyt oli julistettu imperialistisiksi ja vaadittu pitäytymään *Lautanen Guatemalan verta* -kaltaisten äänitteiden äärellä.

Lauri Nykopp puolestaan oli ekonomi mutta paremmin tunnettu vasemmistolaisia taiteilijapiirejä ärsyttäneenä avantgarde- ja performanssitaiteilijana. *Helsingin Sanomien* johtavan musiikkikriitikon Seppo Heikinheimon innostus Nykoppin esityksiä kohtaan ei sekään varsinaisesti lisännyt hyväksyntää kulttuurin etujoukoissa. Lauri Nykopp oli opiskellut kauppakorkeassa markkinointia, mutta mielestämme hänen paras meriittinsä oli oma taiteilijabrändi, johon kuului myös Laurin omistaman punaisen Maseratin pysäköiminen vasemmistolaisen kulttuuriväen suosiman Vanhan Kuppilan eteen. Tätä performanssia rajoitti ainoastaan italialaisen urheiluauton korkean iän tuoma epäluotettavuus.

Eeropekka Rislakki tuli vasemmistoa haastaneen kulttuurikentän vihreästä ruudusta, kuvataiteilija J. O. Mallanderin leiristä. Mallander oli perustamassa taiteilijaryhmä Elonkorjaajia ja puuhasi Oraansuojelijoissa, jonka jäsenistä versoi vihreä liike ja myöhemmin Vihreä liitto. Vihreiden etujoukko ajoi tuolloin yksilönvapauksia hanakammin kuin kiihkeimmätäkään markkinaliberaalit myöhemmin.

Oma taustani oli kaupallisemmissa vaihtoehtolehdissä, kuten *Uudessa Laulussa* (myöh. *Aloha!*) ja *Bambissa*, jonka perustajan Kimmo Miettisen kanssa olin myöhemmin perustamassa rock-lehti *Rumbaa*. Perustamani *Scandal* oli jo ennen *Cityä* osoittanut sen, etteivät etabloituneet mediat tavoittaneet uutta, kaupunkilaistunutta sukupolvea.

1980-luvun alussa monoliittista ja pysähtynyttä Suomea haastettiin useasta kolosta. Näissä koloissa olin törmännyt myös erikoiseen